

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Θέματα Διγλωσσίας

Ενότητα: Δίγλωσση εκπαίδευση

Ιωάννης Γαλαντόμος

Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

1. Σκοποί ενότητας	4
2. Περιεχόμενα ενότητας	4
3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά	4
4. Θεωρητικό πλαίσιο	5
5. Τυπολογία δίγλωσσης εκπαίδευσης	5
6. Το δίγλωσσο νοητικό λεξικό	6
7. Βιβλιογραφία	6

1. Σκοποί ενότητας

- Εξοικείωση με την έννοια της δίγλωσσης εκπαίδευσης
- Εξοικείωση με τους διάφορους τύπους δίγλωσσης εκπαίδευσης
- Εξοικείωση με τη σχέση που υφίσταται ανάμεσα στη γλωσσική πολιτική της κυρίαρχης γλωσσικής κοινότητας και στο είδος της δίγλωσσης εκπαίδευσης που επιλέγει να προσφέρει

2. Περιεχόμενα ενότητας

- Θεωρητικό πλαίσιο
- Τυπολογία δίγλωσσης εκπαίδευσης
- Δίγλωσση εκπαίδευση και γλωσσική πολιτική

3. Έννοιες – Λέξεις κλειδιά

- Δίγλωσση εκπαίδευση (δύσκολη η εννοιολογική της αποσαφήνιση)
- Μεταβατική δίγλωσση εκπαίδευση, δίγλωσση εκπαίδευση διαφύλαξης/συντήρησης, προγράμματα στατικής διατήρησης, προγράμματα αναπτυξιακής διατήρησης, μηδενική μορφή δίγλωσσης εκπαίδευσης, αδύναμη μορφή δίγλωσσης εκπαίδευσης, ισχυρή μορφή δίγλωσσης εκπαίδευσης
- Γλωσσική πολιτική (γλωσσικές πρακτικές, γλωσσικές ιδεολογίες και γλωσσικός σχεδιασμός), ιδεολογικά μοντέλα (πλουραλιστική ιδεολογία, κοσμική ιδεολογία, αφομοιωτική ιδεολογία, εθνική ιδεολογία)

4. Θεωρητικό πλαίσιο

- Δίγλωσση εκπαίδευση: δεν είναι κατασκεύασμα των τελευταίων ετών και η εννοιολογική της αποσαφήνιση δεν είναι εύκολο εγχείρημα (Mackey, 1978).

5. Τυπολογία δίγλωσσης εκπαίδευσης

- Διεθνής βιβλιογραφία → διάφορες τυπολογίες της δίγλωσσης εκπαίδευσης.
- Baker (2006b): μεταβατική δίγλωσση εκπαίδευση (transitional bilingual education) και δίγλωσση εκπαίδευση διαφύλαξης/συντήρησης (maintenance bilingual education).
- Ferguson et al. (1977): λεπτομερής κατηγοριοποίηση των στόχων του εκάστοτε προγράμματος δίγλωσσης εκπαίδευσης.
- Otheguy & Otto (1980): προγράμματα στατικής διατήρησης (static maintenance) και προγράμματα αναπτυξιακής διατήρησης (developmental maintenance).
- Baker (2006a) → τρεις (3) βασικοί τύποι δίγλωσσης εκπαίδευσης:
  - μηδενική μορφή (null form) δίγλωσσης εκπαίδευσης
  - αδύναμη μορφή (weak form) δίγλωσσης εκπαίδευσης
  - ισχυρή μορφή (strong form)

Πίνακας 1: Τυπολογία δίγλωσσης εκπαίδευσης (Baker, 2006b: 215-216)

Μοντέλο εκπαίδευσης	Μαθητικός πληθυσμός που απευθύνεται	Γλώσσα που χρησιμοποιείται στην τάξη	Κοινωνικός και εκπαιδευτικός στόχος	Τελικό γλωσσικό αποτέλεσμα
ΜΟΝΤΕΛΑ ΜΟΝΟΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΓΛΩΣΣΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ				
Εκπαίδευση εμπύθισης (δομημένη εμβάπτιση)	Γλωσσική μειονότητα	Πλειονοτική γλώσσα	Αφομοίωση	Μονογλωσσία
Εμβύθιση με μεταβατικές/ αντισταθμιστικές τάξεις	Γλωσσική μειονότητα	Πλειονοτική γλώσσα που ενισχύεται με μεταβατικές τάξεις	Αφομοίωση	Μονογλωσσία
Απομονωτική εκπαίδευση	Γλωσσική μειονότητα	Μειονοτική γλώσσα χωρίς δικαίωμα επιλογής	Απομόνωση (apartheid)	Μονογλωσσία
ΑΔΥΝΑΜΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΓΛΩΣΣΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ				
Μεταβατική δίγλωσση εκπαίδευση	Γλωσσική μειονότητα	Προοδευτική μετακίνηση από τη μειονοτική στην πλειονοτική γλώσσα	Αφομοίωση	Μονογλωσσία
Κύρια εκπαίδευση με διδασκαλία της ξένης γλώσσας	Γλωσσική πλειονότητα	Πλειονοτική γλώσσα με μαθήματα δεύτερης γλώσσας	Περιορισμένος εμπλουτισμός	Περιορισμένη διγλωσσία
Διαχωριστική	Γλωσσική μειονότητα	Μειονοτική γλώσσα από επιλογή	Διαχωρισμός/ Αυτονομία	Περιορισμένη διγλωσσία
ΙΣΧΥΡΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΓΛΩΣΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΓΛΩΣΣΟΥΣ ΟΜΙΛΗΤΕΣ				
Προγράμματα εμβάπτισης	Γλωσσική πλειονότητα	Έμφαση στη μειονοτική γλώσσα σε αρχικά στάδια	Πλουραλισμός και	Διγλωσσία και Διγραμματισμός

			εμπλουτισμός	
Διατήρηση/γλώσσα κληρονομιάς	Γλωσσική μειονότητα	Διγλωσσία με έμφαση στη μειονοτική γλώσσα	Διατήρηση, πλουραλισμός και εμπλουτισμός	Διγλωσσία και Διγραμματισμός
Αμφίδρομη δίγλωσση εκπαίδευση	Γλωσσική μειονότητα και πλειονότητα	Μειονοτική και πλειονοτική γλώσσα	Διατήρηση, πλουραλισμός και εμπλουτισμός	Διγλωσσία και Διγραμματισμός
Δίγλωσση εκπαίδευση εμβάπτισης	Γλωσσική πλειονότητα	Δύο πλειονοτικές γλώσσες, Πλουραλισμός	Διατήρηση και διγραμματισμός και εμπλουτισμός	Διγλωσσία

6. Το δίγλωσσο νοητικό λεξικό

- Η δίγλωσση εκπαίδευση συνδέεται με τη γλωσσική πολιτική της κυρίαρχης κοινότητας (Coulmas, 1984· Davies, 1994).
- Spolsky (2004): η γλωσσική πολιτική περιλαμβάνει τρία συστατικά, τις γλωσσικές πρακτικές, τις γλωσσικές ιδεολογίες και το γλωσσικό σχεδιασμό.
- Bourhis (2001) → τέσσερα (4) ιδεολογικά μοντέλα:
  - πλουραλιστική ιδεολογία
  - κοσμική ιδεολογία
  - αφομοιωτική ιδεολογία
  - εθνοτική ιδεολογία

7. Βιβλιογραφία

Baker, C. (2006a). Bilingual Education. In K. Brown (Ed.), *Encyclopedia of Language and Linguistics* (pp. 773-781). Amsterdam: Elsevier.

Baker, C. (2006b). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. Clevedon: Multilingual Matters.

Bourhis, R. (2001). Acculturation, language maintenance, and language shift. In J. Klatter-Folmer & P. van Avermaet (Eds.), *Theories of Maintenance and Loss of Minority Languages* (pp. 5-37). Münster & New York: Waxmann.

Coulmas, F. (1984). *Linguistic Minorities and Literacy. Language Policy Issues in Developing Countries*. Berlin: Mouton de Gruyter.

Davies, K.A. (1994). *Language Planning in Multilingual Contexts: Policies, Communities and Schools in Luxemburg*. Amsterdam: John Benjamins.

Ferguson, C.A., Houghton, C., & Wells, M.H. (1977). Bilingual education: An international perspective. In B. Spolsky & R. Cooper (Eds.), *Frontiers of Bilingual Education* (pp. 159-174). Rowley, MA: Newbury House.

Mackey, W.F. (1978). The importation of bilingual education models. In J. Alatis (Ed.), *Georgetown University Roundtable: International Dimensions of Education* (pp. 1-18). Washington, DC: Georgetown University Press.

Otheguy, R., & Otto, R. (1980). The myth of static maintenance in bilingual education. *Modern Language Journal*, 64, 350-356.

Spolsky, B. (2004). *Language policy*. Cambridge: CUP.